

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VIDAUS KONTROLĖS POLITIKOS PATVIRTINIMO

2021 m. gegužės 11 d. Nr. 19/21–T

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos mokslų akademijos Statutu, Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir audito įstatymo ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymo Nr. 1K-195 „Dėl vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje“ nuostatomis ir atsižvelgęs į 2021 m. gegužės 4 d. Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo posėdžio protokolą Nr.12:

1. T v i r t i n u Lietuvos mokslų akademijos vidaus kontrolės politiką (pridedama).
2. P a v e d u personalo vyriausiajai specialistei Daivai Vailionienei supažindinti su šiuo įsakymu Lietuvos Mokslų akademijos darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis bei paskelbti šį įsakymą Lietuvos Mokslų Akademijos interneto svetainėje.
3. Šio įsakymo vykdymo kontrolę pasilieku sau.

Prezidentas

akad. Jūras Banys

Buhalterijai, LMA darbuotojams

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VIDAUS KONTROLĖS POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos mokslų akademijos (toliau – Akademija) vidaus kontrolės politikoje (toliau – Politika) detalizuojamas Akademijos Politikos turinys, aprašomi vidaus kontrolės tikslai, dalyviai, elementai, vidaus kontrolės analizė ir vertinimas bei nustatoma informacijos apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Akademijoje teikimo tvarka.

2. Politikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme (toliau – Įstatymas), Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme, Lietuvos Respublikos Mokslų akademijos Statute ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

3. Akademijos Politika nustatyta atsižvelgiant į Akademijos veiklos ypatumus ir vadovaujantis Įstatyme ir Vidaus kontrolės įgyvendinimo viešajame juridiniame asmenyje tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1K-195 (toliau – Finansų ministro patvirtintas aprašas), keliamais reikalavimais.

4. Politikoje nustatyta vidaus kontrolė Akademijoje apima Akademijos kaip biudžetinės įstaigos administracinę-ūkinę veiklą.

5. Atsižvelgiant į nuolat kintančias teisinio reguliavimo, ekonomines ir kitas veiklos sąlygas, rizikos vertinimas Akademijoje atliekamas nuolat ir (arba) periodiškai. Dėl šios priežasties Politikos turinys nuolat peržiūrimas ir atnaujinamas.

II SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖ

PIRMASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS TIKSLAI IR JŲ ĮGYVENDINIMAS

8. Vidaus kontrolė – Akademijos kaip biudžetinės įstaigos administracinės-ūkinės veiklos, rizikos valdymui sukurta kontrolės sistema, padedanti užtikrinti, kad Akademija pasiektų šiuos vidaus kontrolės tikslus:

8.1. laikytis Akademijos veiklai taikomų teisės aktų reikalavimų;

8.2. saugotų turtą nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų;

8.3. vykdytų veiklą laikydamasis patikimo finansų valdymo principo, grindžiamo:

8.3.1. ekonomiškumu, kuris suprantamas kaip minimalus išteklių panaudojimas užtikrinant vykdomos veiklos kokybę;

8.3.2. efektyvumu, kuris suprantamas kaip geriausias naudojamų išteklių ir vykdomos veiklos (kiekio, kokybės ir laiko požiūriu) santykis;

8.3.3. rezultatyvumu, kuris suprantamas kaip nustatytų veiklos tikslų ir planuotų rezultatų pasiekimo lygis;

8.4. teiktų patikimą, aktualią, išsamią ir teisingą informaciją apie savo finansinę ir kitą veiklą.

9. Vidaus kontrolės tikslų siekiama užtikrinant darnią ir veiksmingą vidaus kontrolės sistemą, apimančią ir finansų kontrolę. Finansų kontrolė Akademijoje atliekama vadovaujantis Akademijos Prezidento įsakymu patvirtintomis Finansų kontrolės taisyklėmis.

10. Vidaus kontrolė yra kompleksinis ir nenutrūkstamas procesas, kurį įgyvendina Akademijos Prezidentas kaip įstaigos vadovas, Viceprezidentas, inžinierinės ūkio tarnybos vadovas, kaip už įstaigos administracinės-ūkinės veiklą, kuriai ir taikoma ši Politika, organizavimą atsakingi Akademijos darbuotojai, struktūrinių padalinių vadovai bei Akademijos darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis (toliau – darbuotojai), jeigu jie dalyvauja įstaigos administracinėje-ūkinėje veikloje.

11. Akademijos veiklos rizika – tikimybė, kad dėl Akademijos veiklos rizikos veiksnių Akademijos veiklos tikslai nebus įgyvendinti arba bus įgyvendinti netinkamai ir dėl to Akademia gali patirti nuostolių.

12. Akademijos veiklos rizikos valdymas – Akademijos veiklos rizikos veiksnių nustatymas, analizė ir priemonių, kurios sumažintų arba pašalintų neigiamą poveikį Akademijos veiklai, parinkimas.

13. Vidaus kontrolės sistema Akademijoje kuriama ir palaikoma, atsižvelgiant į veiklos ypatumus, teisės aktus bei kitus dokumentus, reglamentuojančius veiklą, laikantis vidaus kontrolės principų. Vidaus kontrolės sistema apima pagrindinius valdymo procesus (planavimą, vykdymą ir stebėseną), nuolat tobulinama ir keičiama, atsižvelgiant į pokyčius.

ANTRAS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS PRINCIPAI IR ELEMENTAI

14. Vidaus kontrolė Akademijoje įgyvendinama laikantis tinkamumo, efektyvumo, rezultatyvumo, optimalumo, dinamiškumo ir nenutrūkstamo funkcionavimo principų, nustatytų Įstatymo 5 straipsnyje.

15. Siekiant įgyvendinti pagrindinius vidaus kontrolės tikslus pagal nustatytus principus, vidaus kontrolė kuriama pagal šiuos vidaus kontrolės elementus: kontrolės aplinka, rizikos vertinimas, kontrolės veikla, informavimas ir komunikacija bei stebėseną.

16. **Kontrolės aplinka** turi skatinti kiekvieną Akademijos darbuotoją laikytis nustatytų taisyklių, pabrėžiant vidaus kontrolės svarbą bei kiekvieno darbuotojo svarbą ir funkcijas vidaus kontrolės procese. Kontrolės aplinka apima:

16.1. organizacinę struktūrą – Akademijos patvirtinta organizacinė struktūra detalizuojama Akademijos Statute, pareigybių sąrašė, pareigybių aprašymuose ir kituose teisės aktuose;

16.2. valdymo filosofiją ir vadovavimo stilių – vadovas palaiko vidaus kontrolę, nustato politiką, procedūras ir formuoja praktiką, skatinančią ir motyvuojančią Akademijos darbuotojus siekti geriausių veiklos rezultatų, prižiūri, kaip įgyvendinama vidaus kontrolė;

16.3. personalo valdymo politiką ir praktiką – formuojama tokia personalo politika, kuri skatintų pritraukti, ugdyti ir išlaikyti kompetentingus darbuotojus, taikomos tinkamos prevencinės priemonės, skirtos darbuotojų darbingumui ir sveikatai darbe išsaugoti;

16.4. kompetenciją – siekiama, kad Akademijos darbuotojai turėtų tinkamą kvalifikaciją, pakankamai patirties ir reikiamų įgūdžių savo funkcijoms atlikti, pareigoms įgyvendinti ir atsakomybei už vidaus kontrolę suprasti;

16.5. profesinio elgesio principus ir taisykles – Akademijos Prezidentas, Viceprezidentas, struktūrinių padalinių vadovai ir darbuotojai laikosi profesinio elgesio principų ir taisyklių, vengia viešųjų ir privačių interesų konflikto, Akademijos Prezidentas ir Viceprezidentas formuoja teigiamą darbuotojų požiūrį į vidaus kontrolę.

17. **Rizikos vertinimas** – tai neigiamos įtakos akademijos veiklai galinčių turėti veiksnių nustatymas ir analizė. Akademijoje rizika valdoma, nustatant jos veiksnius, juos įvertinant ir parenkant priemones jiems valdyti. Rizikos vertinimas apima:

17.1. rizikos veiksnių nustatymą – nustatomi galimi rizikos veiksniai (įskaitant korupcijos riziką), turintys įtakos Akademijos veiklai ir tikslų pasiekimui, taip pat nustatomi ir įvertinami

pokyčiai, galintys reikšmingai paveikti vidaus kontrolę Akademijoje; rizikai nustatyti sudaromas rizikos veiksnių sąrašas su trumpu aprašymu;

17.2. rizikos veiksnių analizę – įvertinami nustatytų rizikos veiksnių pasireiškimo tikimybė ir poveikis veiklai; atliekant rizikos veiksnių analizę rizikos veiksniai sugrupuojami pagal jų reikšmingumą/ svarbą Akademijos veiklai;

17.3. toleruojamos rizikos nustatymą – nustatoma toleruojama rizika, kurios valdyti nėra poreikio ar galimybės (gali būti toleruojama nereikšminga rizika);

17.4. reagavimo į riziką numatymą (rizikos valdymo priemonių parinkimą) – priimami sprendimai dėl reagavimo į reikšmingą riziką, kurios pasireiškimo tikimybė didelė (numatomos priemonės rizikai mažinti iki toleruojamos rizikos). Galimi reagavimo į riziką būdai:

17.4.1. rizikos mažinimas – veiksmai, kuriais siekiama sumažinti rizikos pasireiškimo tikimybę ir (ar) poveikį veiklai iki toleruojamos rizikos; prireikus parengiamas rizikos valdymo planas, numatant jame rizikos mažinimo priemones, jų įgyvendinimo terminus ir atsakingus už priemonių įgyvendinimą darbuotojus (Politikos 3 priedas);

17.4.2. rizikos perdavimas – rizikos perdavimas trečiosioms šalims (pavyzdžiui, perkant draudimo paslaugas arba perkant tam tikras paslaugas atsisakant jų vykdymo patiems);

17.4.3. rizikos toleravimas – rizikos prisiėmimas, kai rizikos pasireiškimo tikimybė ir poveikis veiklai neviršija nustatytos toleruojamos rizikos ir nesiimama jokių veiksmų rizikai mažinti;

17.4.4. rizikos vengimas – tai tam tikros veiklos (ar jos dalies) nutraukimas, kai rizikos valdymo priemonėmis neįmanoma sumažinti veiklos rizikos iki toleruojamos rizikos.

18. Vykdamas korupcijos prevencijos veiklą, Akademinė atlieka šią veiklą Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo ir jį įgyvendinančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka.

19. **Kontrolės veikla** – tai Akademijos veikla, kuria siekiama sumažinti neigiamą rizikos veiksnių poveikį Akademijai ir kuri apima:

19.1. kontrolės priemonių parinkimą ir tobulinimą – parenkamos ir tobulinamos riziką iki toleruojamos rizikos mažinančios kontrolės priemonės:

19.1.1. įgaliojimų, leidimų suteikimas – užtikrinama, kad būtų atliekamos tik Akademijos Prezidento ir kitų asmenų, turinčių teisę tai atlikti nustatytos procedūros;

19.1.2. prieigos kontrolė – užtikrinama, kad turtu, duomenimis ir dokumentais naudosis tik įgalioti (paskirti) asmenys ir kad turtas, duomenys ir dokumentai būtų apsaugoti nuo neteisėtų veikų;

19.1.3. funkcijų atskyrimas – Akademijos veiklos uždaviniai ir funkcijos priskiriami atitinkamoms darbuotojų pareigybėms, kad darbuotojui (-ams) nebūtų pavesta kontroliuoti visų funkcijų, siekiant sumažinti klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų riziką; Akademijos darbuotojų pareigos ir atsakomybė nustatoma pareigybių aprašymuose;

19.1.4 veiklos ir rezultatų peržiūra – periodiškai peržiūrimos veiklos sritys, procesai ir rezultatai, siekiant užtikrinti jų atitiktį Akademijos tikslams ir reikalavimams; vertinama veikla teisėtumo, ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu; palyginami ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatai su planuotais ir (arba) praėjusio ataskaitinio laikotarpio veiklos rezultatais;

19.1.5. veiklos priežiūra – prižiūrima Akademijos veikla (užduočių skyrimas, peržiūra ir tvirtinimas), kad kiekvienam darbuotojui būtų aiškiai nustatytos jo pareigos ir atsakomybė, sistemingai prižiūrimas kiekvieno darbuotojo darbas, prireikus periodiškai už jį atsiskaitoma; Akademijos darbuotojams kiekvieniems kalendoriniams metams nustatomos metinės užduotys, siektini rezultatai ir jų vertinimo rodikliai, atliekami kasmetiniai darbuotojų veiklos vertinimai; vykdoma finansų kontrolė (išankstinė, einamoji ir paskesnė) – procesas, kurio metu užtikrinama, kad Akademijos turto valdymas, naudojimas, apsauga ir disponavimas juo, sutartiniai įsipareigojimai tretiesiems asmenims atitiktų teisėtumo bei patikimo finansų valdymo principus;

19.2. technologijų naudojimą – akademijoje įdiegtos ir palaikomos patikimos informacinių technologijų sistemos, užtikrinamas saugus ir nenutrūkstamas šių sistemų, ypač susijusių su duomenų, informacijos kaupimu, apdorojimu, naudojimu ir saugojimu, veikimas;

19.3. politikų ir procedūrų taikymą – kontrolės veikla įgyvendinama taikant atitinkamas Akademijoje nustatytas politikas ir procedūras.

20. Informavimas ir komunikacija – su vidaus kontrole susijusios aktualios, išsamios, patikimos ir teisingos informacijos gavimas ir teikimas laiku vidaus ir išorės informacijos vartotojams, laikantis institucijos reputacijos valdymo politikos, kuris apima:

20.1. informacijos naudojimą – Akademia gauna, rengia ir naudoja aktualią, išsamią, patikimą ir teisingą informaciją, atitinkančią jai nustatytus reikalavimus ir palaikančią vidaus kontrolės veikimą;

20.2. vidaus komunikaciją – nenutrūkstamas informacijos perdavimas Akademijos viduje apie veiklos rezultatus, pokyčius, riziką ir vidaus kontrolės veikimą;

20.3. išorės komunikaciją – informacijos perdavimas išorės informacijos vartotojams ir informacijos gavimas iš jų naudojant Akademijos komunikacijos priemones.

21. Stebėseną – tai nuolatinis ir (arba) periodinis stebėjimas ir vertinimas, kai analizuojama, ar vidaus kontrolė įgyvendinama pagal Politiką ir ar ji atitinka kintančias veiklos sąlygas, taip pat trūkumų vertinimas ir pranešimas apie juos. Periodinių vertinimų apimtį ir dažnumą lemia Akademijos veiklos rizikos vertinimas ir nuolatinės stebėsenos rezultatai (nustačius tam tikrus veiklos trūkumus). Stebėseną apima išorės audito vykdytojų bei veiklos vertintojų pateiktų išvadų ar rekomendacijų įgyvendinimo nuolatinę stebėseną ir (ar) periodinius vertinimus. Apie vidaus kontrolės trūkumus, nustatytus nuolatinės stebėsenos ir (ar) periodinių vertinimų metu, turi būti informuotas Akademijos Prezidentas, Viceprezidentas ir kiti sprendimus priimančys Akademijos darbuotojai.

22. Akademijoje sudarytos galimybės apie galimus pažeidimus, vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, garantuojant pranešimą patekusio asmens konfidencialumą ir užtikrinant pranešėjo apsaugą teisės aktų nustatyta tvarka. Nustačius tam tikrus neatitikimus, pažeidimus, ir kitokius faktus, liudijančius apie vidaus kontrolės sistemos trūkumus, ir kai tai nėra reglamentuota kituose vidiniuose teisės aktuose, Akademijos prezidento sprendimu gali būti atliekami atskiri vertinimai, patikrinimai.

TREČIASIS SKIRSNIS VIDAUS KONTROLĖS DALYVIAI

23. Vidaus kontrolės dalyviai ir jų kompetencija numatyta Įstatyme.

24. Akademijos prezidentas, siekdamas Statute ir strateginio planavimo dokumentuose nustatytų veiklos tikslų, užtikrina vidaus kontrolės sukūrimą Akademijoje, jos įgyvendinimą ir tobulinimą:

24.1. įsakymu paskiria vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančius darbuotojus;

24.2. užtikrina, kad būtų pašalinti vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų ir kitų vykdytojų nustatyti vidaus kontrolės trūkumai ir jų atsiradimą lemiantys veiksniai;

24.3. užtikrina, kad kiekvienais metais būtų atliekama vidaus kontrolės analizė ir vertinimas, atsižvelgiant į vidaus kontrolės stebėsenos rezultatus.

25. Vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekantys Akademijos darbuotojai prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą ir jos atitiktį nustatytai Politikai, atlikdami nuolatinę stebėseną, apimančią kiekvieną vidaus kontrolės elementą. Vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekantys Akademijos darbuotojai teikia Akademijos Prezidentui ir informaciją apie vidaus kontrolės ir rizikos valdymą, Politikos įgyvendinimo trūkumus ir rizikos veiksnius.

26. Auditoriai, atlikdami auditus, tiria ir vertina vidaus kontrolę ir teikia Akademijos Prezidentui rekomendacijas dėl vidaus kontrolės tobulinimo.

III SKYRIUS VIDAUS KONTROLĖS ANALIZĖ IR VERTINIMAS

27. Akademijos prezidentas užtikrina, kad kiekvienais metais atsižvelgiant į vidaus kontrolės stebėsenos rezultatus būtų atliekama vidaus kontrolės analizė, apimanti visus vidaus kontrolės elementus, kurios metu būtų įvertinami Akademijos veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams (ar vidaus kontrolė įgyvendinama pagal Politiką ir ar ji atitinka pasikeitusias veiklos sąlygas), vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų pateikta informacija, vidaus ir kitų auditų rezultatai ir numatomos vidaus kontrolės tobulinimo priemonės.

28. Vidaus kontrolė vertinama:

28.1. labai gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, vidaus kontrolės trūkumų nerasta;

28.2. gerai – jei visa rizika yra nustatyta ir valdoma, bet yra vidaus kontrolės trūkumų, neturinčių neigiamos įtakos Akademijos veiklos rezultatams;

28.3. patenkinamai – jei visa rizika yra nustatyta, tačiau dėl netinkamo rizikos valdymo yra vidaus kontrolės trūkumų, kurie gali turėti neigiamą įtaką akademijos veiklos rezultatams;

28.4. silpnai – jei ne visa rizika yra nustatyta, nevykdomas rizikos valdymas ir vidaus kontrolės trūkumai daro neigiamą įtaką Akademijos veiklos rezultatams.

29. Atlikus vidaus kontrolės analizę ir vertinimą, Akademijos Prezidentas gali kreiptis į kontroliuojančias institucijas dėl tam tikrų Akademijos veiklos sričių auditą.

30. Vidaus kontrolė Akademijoje nuolat tobulinama, atsižvelgiant į vidaus kontrolės analizės ir vertinimo rezultatus (pateiktas rekomendacijas ir pasiūlymus).

IV SKYRIUS INFORMACIJOS APIE VIDAUS KONTROLĖS ĮGYVENDINIMĄ TEIKIMAS

31. Informacijos, kaip įgyvendinama vidaus kontrolė, apibendrinimą, organizuoja personalo vyr. specialistė Daiva Vailionienė Finansų ministro patvirtinto aprašo nustatyta tvarka.

32. Personalo vyr. specialistė Daiva Vailionienė kiekvienais metais iki kovo 1 dienos Finansų ministerijos rašytiniu prašymu teikia Finansų ministro patvirtinto aprašo 30 punkte nurodytą informaciją už praėjusius metus apie vidaus kontrolės įgyvendinimą Akademijoje:

32.1. ar Akademijoje nustatyta vidaus kontrolės politika ir ar ji veiksminga;

32.2. kaip Akademijoje kuriama ir įgyvendinama vidaus kontrolė, atitinkanti vidaus kontrolės principus ir apimanti visus vidaus kontrolės elementus;

32.3. ar atliekama vidaus kontrolės analizė, apimanti visus vidaus kontrolės elementus, įvertinami veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams;

32.4. ar pašalinti vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų, audito vykdytojų nustatyti vidaus kontrolės trūkumai ir jų atsiradimą lemiantys veiksniai;

32.5. Akademijos vidaus kontrolės vertinimą.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33. Visi už vidaus kontrolę akademijoje atsakingi asmenys privalo laiku ir kokybiškai atlikti savo pareigas, siekti, kad vidaus kontrolė akademijoje būtų veiksminga.

34. Akademijos darbuotojai, pastebėję šios Politikos pažeidimus, privalo apie juos informuoti Akademijos Prezidentą ir/ arba Viceprezidentą.

35. Akademijos darbuotojai turi teisę teikti siūlymus Akademijos Prezidentui ir/ arba Viceprezidentui dėl Politikos nuostatų tobulinimo.

36. Už šioje Politikoje nustatytų pareigų nesilaikymą asmenys atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

37. Politika tvirtinama ir keičiama Akademijos Prezidento įsakymu.
